

**“YANGI MAHALLIY DORIVOR O`SIMLIKLAR QURUQ EKSTAKTINI
QON IVISH TIZIMIGA TA`SIRINING KLINIK LABORATOR XUSUSIYATLARINI
BAHOLASH”**

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Z.A Sayfutdinova

Erkinboyeva G.M

Shomansurova G.E

Mahalliy dorivor o'simliklar quruq ekstraktlarining qon ivish tizimiga ta'sirini o'rganish, yangi tabiiy va samarali terapevtik vositalarni yaratishda muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Qon ivish tizimi organizmning qon oqimini normal holatda saqlash va zarur bo'lganda qon yo'llarida jarohatlar yoki qon ketishini to'xtatish uchun javobgar bo'lgan murakkab mexanizmni ifodalaydi. O'simliklardan olingan ekstraktlar bir qator biologik faolliklarni, shu jumladan, antikoagulyant (qon ivishini to'xtatuvchi) va trombolitik (tromblarni erituvchi) xususiyatlarni namoyon etadi.

Qon ivish tizimiga quyidagicha ta'sir qilishi mumkin: Ba'zi o'simlik ekstraktlari trombositlar (qon hujayralari) faoliyatini pasaytirib, qon ivishini sekinlashtiradi, shuningdek, trombositlar agregatsiyasini (birlashishini) oldini oladi Hamda O'simlik ekstraktlari trombin va fibrinogen kabi qon ivish fermentlarini boshqarish orqali qon ivishini normallashtirishi mumkin. Bunday ta'sir, ayniqsa, qonning ivishiga olib keladigan kasalliklarda foydali bo'lishi mumkin. Ba'zi o'simliklar trombnii erituvchi ta'sirga ega bo'lib, fibrin tolalarini parchalaydi va trombnii eritadi. Bu trombozning oldini olish va davolashda qo'llanilishi mumkin. O'simlik ekstraktlarining antikoagulyant (qon ivishini kamaytiruvchi) xususiyatlari, ayniqsa, ko'krak tomirlaridagi tromboz va yurak qon-tomir tizimi kasalliklarining profilaktikasi va davolashida qo'llanilishi mumkin.

Klinik tadqiqotlar va laborator sinovlar natijasiga ko'ra: O'simlik ekstraktlarining qon ivish tizimiga ta'sirini aniqlash uchun turli klinik va laborator tadqiqotlar o'tkazilgan. Tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, ba'zi o'simlik ekstraktlari qon ivish tizimi uchun xavfsiz va samarali muolajalar yaratishi mumkin. Ammo, o'simliklarning

xavfsizligini ta'minlash uchun ularning toksikologik ta'sirlarini, yon ta'sirlarini va boshqa nojo'ya alomatlarini ham o'rganish zarur.

Xulosa. Mahalliy dorivor o'simliklar quruq ekstraktlari qon ivish tizimiga turli yo'llar bilan ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ular trombozning oldini olishda, qon ivish tizimi kasalliklarini davolashda va profilaktikada qo'llanilishi mumkin. Biroq, bunday ekstraktlarning samaradorligi va xavfsizligini to'liq aniqlash uchun yanada kengroq klinik tadqiqotlar va ilmiy izlanishlar zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Alaviv, M., & et al. (2019). "The role of herbal extracts in modulating the coagulation system." *Journal of Phytotherapy Research*, 33(8)

2. Kumar, A., & Gupta, S. (2020). "Herbal remedies for blood clotting disorders: A review of traditional uses and modern pharmacological studies." *International Journal of Herbal Medicine*, 8(5), 71-79.

